

Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av mottagandet av
nyanlända elever i Linköpings kommun

2017-01-18

1 (17)

Dnr 400-2015:6586

Inledning

Skolinspektionen genomför under 2016 en kvalitetsgranskning av skolhuvudmäns mottagande av nyanlända elever. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma kvaliteten på huvudmännens mottagande av nyanlända elever i grundskolan.

Granskningen inleddes under våren 2016 med en enkät riktad till alla skolhuvudmän i Sverige. Linköpings kommun och 27 andra huvudmän granskas under hösten 2016. Denna del av granskningen ger en djupare bild av hur kvaliteten på det systematiska arbetet med att utforma, utvärdera och förändra mottagandet av nyanlända elever ser ut hos huvudmännen. Granskningen omfattar även kvaliteten på de inledande bedömningarna av de nyanlända elevernas kunskaper.

Linköpings kommun besöktes den 3–5 oktober 2016. Ansvariga inspektörer har utredare Stina Nilsson och utredare Sarah Vinterlycka varit. I samband med besöket genomfördes intervjuer med ansvariga för mottagandet; politiker, förvaltningstjänstemän, rektorer, lärare, elevhälsorepresentanter, studiehandledare samt chef och personal vid mottagningsenheten. Inspektörerna har besökt fyra enheter som tar emot nyanlända elever: Bäckskolan, Skäggetorpsskolan, Linghamsskolan och mottagningsenheten Adjunkten. För att kunna bedöma ansvarstagandet på huvudmannanivå har Skolinspektionen även begärt in vissa dokument, bland annat sådana som används i huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Några nyanlända elever på de granskade skolorna har skriftligen gett sin bild av hur de blivit mottagna i skolan. Eleverna har skrivit på sitt modersmål eller starkaste skolspråk och Skolinspektionen har sedan översatt texterna till svenska. Elevtexterna används i granskningen som en del av empirin till den övergripande kvalitetsgranskningsrapporten, vid sidan av övriga intervjuer och dokument.

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. I de fall Skolinspektionen identifierat väl fungerande inslag finns dessa beskrivna och där efter följer en beskrivning av de utvecklingsområden som bedömts vara mest centrala att prioritera i huvudmannens kvalitetsarbete.

När kvalitetsgranskningen i helhet är avslutad redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Förhoppningen är att samtliga huvudmän som ingått i granskningen kan använda rapporten i utvecklande syfte. Den kan också fungera som ett stöd för alla huvudmän som tar emot nyanlända elever. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

2017-01-18

2 (17)

Dnr 400-2015:6586

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att Linköpings kommuns arbete med mottagandet av nyanlända elever är av god kvalitet och fungerar väl.

Granskningen visar att Linköpings kommun har en välfungerande organisation för att ta emot nyanlända elever i skolväsendet så snart som möjligt. Huvudmannen arbetar aktivt med att sprida information om hur mottagandet är organiserat. Det finns också ett väl anpassat ekonomiskt resursfördelningssystem, som bland annat väger in elevernas skolbakgrund. Åtgärder för att förbättra mottagandet av nyanlända elever vidtas vid behov. Det finns ett system för uppföljning av nyanlända elevers resultat som Skolinspektionen bedömer är av hög kvalitet.

Såväl genomförandet av de inledande bedömningarna av nyanlända elevers kunskaper som arbetet med att sprida bedömningarnas resultat till berörda personer på mottagande skolenheter bedömer Skolinspektionen är av mycket god kvalitet. Det stöd som huvudmannen ger skolenheterna genom att sprida kompetens med hjälp av processtödjare och utvecklingsledare är en framgångsfaktor i det sammanhanget. När det gäller användningen av de inledande bedömningarna behöver emellertid huvudmannen se till att dessa används som underlag för placering i årskurs och undervisningsgrupp på samtliga skolenheter.

Vidare bedömer Skolinspektionen att Linköpings kommun har ett väl utvecklat system för erfarenhetsutbyten i form av exempelvis fadderverksamhet mellan skolor och nätverksträffar för personal och rektorer.

Bland de styrkor i mottagandet av nyanlända elever som identifierats i granskningen vill Skolinspektionen särskilt lyfta fram det genomgående arbetet med att sprida information om skolan till vårdnadshavare och elever. Funktioner som processtödjare och brobyggare har en viktig roll i det arbetet, liksom de föräldrautbildningar som bedrivs på skolenheterna.

Välfungerande inslag och goda exempel

Skolinspektionen bedömer att följande inslag i Linköpings kommuns mottagande av nyanlända elever fungerar väl:

- Huvudmannens arbete med information till föräldrar och elever med hjälp av brobyggare, modersmålslärare och föräldrautbildningar är ett gott exempel.
- Huvudmannens resultatuppföljning är ett gott exempel.
- Huvudmannens arbete med hur de inledande bedömningarna överlämnas, sprids och används med hjälp av processtödjare är ett gott exempel.

2017-01-18

3 (17)

Dnr 400-2015:6586

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen behöver utveckla arbetet med att säkerställa att samtliga kommunens skolenheter använder de inledande bedömningarna som underlag för beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp i varje enskilt fall.

Beskrivning av huvudman och besökta verksamheter

Linköpings kommun har ca 153 000 invånare och räknas som en större stad i Sveriges kommuner och landstings kommungruppsindelning. I kommunen finns 61 grundskolor och 44 av dem har tagit emot nyanlända elever. Totalt går omkring 13 200 elever i grundskolan. I årskurserna 1–6 är ca 5 procent av eleverna nyanlända och i årskurserna 7–9 är motsvarande andel ca 7 procent.

Alla nyanlända elever som kommer till kommunen tas emot för inskrivningssamtal vid mottagningsenheten *Adjunkten*. Där genomförs också de inledande bedömningarna under maximalt åtta veckor. Under den tid de inledande bedömningarna genomförs ges eleverna ämnesintroduktion och samhällsintroduktion. I organisationen för mottagandet av nyanlända elever i Linköpings kommun finns tre yrkeskategorier som har viktiga funktioner – processtödjare, utvecklingsledare och brobyggare. **Processtödjare** är legitimerade lärare med kompetens i svenska som andraspråk som är anställda på skolor för att samordna insatser kring nyanlända elever, samordna den pedagogiska kartläggningen, fungera som en länk mellan *Adjunkten* och skolan samt mellan förberedelseklass och övriga undervisande lärare i ordinarie klass. **Utvecklingsledare** är anställda på *Adjunkten* och har motsvarande uppdrag som processtödjarna för de elever som placeras på skolor där processtödjare inte finns. **Brobyggare** är anställda på skolorna och har i uppgift att fungera som en länk mellan skolan och hemmen. Ofta är brobyggarna modersmållärare och/eller studiehandledare.

Bäckskolan ligger i stadsdelen Berga. På skolenheten bedrivs undervisning i årskurserna f–6 och ca 220 elever går i årskurs 1–6. Vid skolan finns en förberedelseklass. *Bäckskolan* har lång erfarenhet av att ta emot nyanlända elever i sin verksamhet och 99 procent av det totala elevantalet har annat modersmål än svenska.

På *Skäggetorpsskolan* går ca 330 elever i årskurserna 6–9. Av dem går ca 20 procent i skolans nivåindelade förberedelseklasser och omkring 80 procent av eleverna totalt är nyanlända. *Skäggetorpsskolan* har lång erfarenhet av att ta emot nyanlända elever och skolenheten ligger i stadsdelen Skäggetorp.

Linghemsskolan är belägen i Linghem, ca 1,5 mil utanför centralorten Linköping. På skolenheten går ca 200 elever i årskurserna 7–9. Omkring 8 procent är nyanlända elever

2017-01-18

4 (17)

Dnr 400-2015:6586

och går i förberedelseklass. De allra flesta av dem kom till skolan samtidigt under vårterminen 2016 då förberedelseklassen startade. Skolan har således kort erfarenhet av att ta emot nyanlända elever i sin verksamhet.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1. Huvudmannens styrning och organisering av mottagandet

Genomför huvudmannen en uppföljning av mottagandet av nyanlända elever och ligger denna uppföljning till grund för analyser och förbättringsåtgärder av verksamheten?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Linköpings kommuns arbete med att följa upp mottagandet av nyanlända elever fungerar väl.

Granskningen visar att det finns en väl fungerande organisation för att ta emot nyanlända elever i skolväsendet så fort det går och en långsiktig plan för mottagandet. Linköpings kommun har ett resursfördelningssystem som utvärderas och anpassas vid behov. Vidare visar granskningen att det finns tydliga och fungerande rutiner för uppföljning av de nyanlända elevernas resultat och Adjunktens verksamhet.

Mottagandet

Alla nyanlända elever som kommer till kommunen tas emot vid mottagningsenheten Adjunkten. Personal vid Adjunkten uppger i intervjun att det som längst tar 2–3 dagar från det att samordnaren får kännedom om att en elev finns i kommunen tills hen kallas till inskrivningssamtal. I samband med inskrivningssamtalet skickas en förfrågan till den skola eleven önskar gå på och när skolplaceringen är klar är eleven mottagen i skolan. Dagen efter inskrivningssamtalet börjar eleven på Adjunkten där de inledande bedömningarna genomförs, uppger personalen vidare.

Planering av mottagandet av nyanlända elever

Den representant för barn- och ungdomsnämnden som Skolinspektionen intervjuat uppger att de tydliga och fasta strukturer som nu finns för Adjunkten och resursfördelningssystemet är en del i den långsiktiga planeringen av mottagandet av nyanlända elever och att flexibiliteten ligger i att resurser omfördelas när förutsättningarna ändras. Nämndrepresentanten uppger att fokus nu handlar om att se till att eleverna får en fungerande skolgång efter tiden på Adjunkten, vilket stämmer med den bild som chefen och personalen för Adjunkten ger när de berättar om att deras uppgift

2017-01-18

5 (17)

Dnr 400-2015:6586

nu går mer mot att ge stöd och kompetensutveckling till de skolor som tar emot de nyanlända eleverna.

Uppföljning, utvärdering och analys

Förvaltningsrepresentanterna berättar i intervjun att de nyanlända elevernas resultat följs upp på flera olika sätt. De besöker skolor som tagit emot nyanlända elever och har muntlig uppföljning. Förvaltningen analyserar också de nyanlända elevernas resultat särskilt utifrån aspekten att kunna följa progression i kunskapsutvecklingen som inte framgår av rena betygsresultat. De tittar även efter elevernas progression innan de nått ett godkänt betyg, uppger förvaltningsrepresentanterna. Det ingår i det systematiska kvalitetsarbetet att följa upp elevernas utveckling ända ner på individnivå. Det sätt på vilket resultatuppföljningen är ordnad ger också möjlighet att följa upp i relation till den ekonomiska resursfördelningsmodellen, uppger de vidare.

När det gäller uppföljning av Adjunktens verksamhet uppger chefen att han får kontinuerlig återkoppling om hur skolorna tycker Adjunktens arbete fungerar och vilka behov som skolorna upplever genom de processtödjarmöten som Adjunkten anordnar. Chefen för Adjunkten uppger att han har mandat att till stor del tillmötesgå deras önskemål och att han har tät kontakt med sakkunniga på förvaltningen som för informationen vidare till huvudmannen.

Samtliga rektorer som Skolinspektionen intervjuat i samband med granskningen uppger att den nuvarande resursfördelningsmodellen (se beskrivning under "*Vidtar huvudmannen vid behov relevanta förbättringsåtgärder?*") ger tillräckligt med resurser för att genomföra mottagandet av nyanlända elever. Den bilden stärks av att nämndrepresentanten uppger att utvärdering av resursfördelningen visat att de ekonomiska resurserna för mottagande av nyanlända elever är tillräckliga.

Lagstöd och allmänna råd

Huvudmannen ska systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen 2010:800) Arbete med nyanlända elever behöver därmed, precis som all annan verksamhet, ingå i det systematiska kvalitetsarbetet. Det betyder att huvudmannen måste ha en långsiktig och väl förankrad planering för hur arbete med nyanlända elever ska organiseras. Huvudmannen behöver också ha en långsiktig och väl förankrad planering för hur elevernas kunskapsutveckling följs upp. Det ökar de nyanlända elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål. Huvudmannen behöver föra en dialog med rektorerna på de olika skolenheterna för att få kunskap om hur arbetet med nyanlända elever fungerar på enheterna. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

2017-01-18

6 (17)

Dnr 400-2015:6586

Vidtar huvudmannen vid behov relevanta förbättringsåtgärder?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens arbete med att vid behov vidta relevanta åtgärder för att förbättra mottagandet av nyanlända elever är av god kvalitet och fungerar väl.

Granskningen visar att det finns ett fungerande ekonomiskt resurs-fördelningssystem i Linköpings kommun och att åtgärder för att förbättra mottagandet av nyanlända elever görs. Ett exempel är den behovsanpassning av Adjunktens verksamhet som kontinuerligt pågår.

Resursfördelning

Enligt insänt underlag från huvudmannen har Linköpings kommun ett system för ekonomisk resursfördelning som kallas ryggsäcksmodellen och bygger på att en ersättning följer eleven genom skolsystemet utifrån särskilda principer. Ersättningen ges under de fyra år som eleven räknas som nyanländ och faktorer som påverkar ersättningsnivån är hur länge eleven gått i skola i Sverige, elevens ålder och föräldrarnas utbildningsbakgrund. Enligt insänt underlag och intervju med förvaltningsrepresentanter har Linköpings kommun nyligen förändrat ersättningsprinciperna så att även elevens skolbakgrund påverkar ersättningsnivån. Resultatet av de inledande bedömningarna används för att avgöra elevernas skolbakgrund, enligt den beskrivning som finns i dokumentet "Inriktning för mottagande av nyanlända elever" och intervju med representanter för förvaltningen. Enligt förvaltningsrepresentanter gjordes förändringen för att det var svårt att fastställa föräldrars utbildningsbakgrund hos ensamkommande barn. Därför används elevens egen skolbakgrund som grund för ersättningen för elever i årskurserna 7-9, berättar representanter för förvaltningen.

Åtgärder

När det gäller åtgärder som vidtagits för att förbättra mottagandet av nyanlända elever nämner nämndrepresentanten att Adjunktens kapacitet ökas genom att nya lokaler byggs för deras verksamhet. Under året har också personal rekryterats till Adjunkten - och en chefstjänst med ansvar för Adjunktens verksamhet har inrättats, uppger nämndrepresentanten och chefen för Adjunkten. Verksamhetens fokus ändras också utifrån behov, framgår av intervjuer med förvaltningspersonal, personal och chef vid Adjunkten. Exempelvis har en utvecklingsledare anställts med särskilt ansvar för att stötta skolorna i mottagandet av eleverna.

Ett annat exempel på åtgärd är att huvudmannen beslutat att modersmåls lärare som har stor del av sin tjänstgöring hos en skolenhet ska anställas direkt av skolan.

2017-01-18

7 (17)

Dnr 400-2015:6586

Förvaltningsrepresentanterna menar att det gör att de då ingår i ett sammanhang vilket ger positiva effekter för eleverna.

Personalens kompetens

Representanter för nämnd och förvaltning uppger i intervjuer att huvudmannen inventerat kompetensen i svenska som andraspråk (SvA) hos lärarna i kommunen för att se vilka möjligheter rektorerna har att använda befintlig kompetens hos personalen. Förvaltningsrepresentanterna berättar att de prioriterat SvA-kompetens inom läraryftet och bland annat köpt in kurser från Linköpings universitet och andra lärosäten. Personal vid Bäcksolan uppger att de har mycket kompetensutveckling kring nyanlända elever och ger kommunens SvA-satsning och insatser kring språkutvecklande arbetssätt inom alla ämnen som exempel. Även personal vid Linghamsskolan nämner att lärare på skolan deltar i SvA-satsningen. Elevhälsopersonal har också fått kompetensutveckling kring nyanlända elever, exempelvis kring traumahantering, uppger förvaltningsrepresentanter, vilket även personal på Skäggetorpsskolan och Linghamsskolan berättar om. Personal vid Linghamsskolan berättar vidare att de får handledning av psykolog och specialpedagog kring mottagandet av nyanlända elever från kommunens resurs- och stödverksamhet.

När det gäller nya regler och föreskrifter kring nyanlända elever uppger rektorn vid Bäcksolan att det ingår i processtödjarens roll att bevaka det och föra vidare till personalen på skolan. Processtödjarna deltar regelbundet i utvecklingsträffar på Adjunkten där de får sådan information som sedan sprids på enheterna, berättar rektorn vidare. Personal och rektorn vid Linghamsskolan uppger att information kring det nya regelverket kommit personalen till del genom en utbildning som processtödjare och biträdande rektor från Skäggetorpsskolan höll. Personal vid Adjunkten håller också utbildningar för skolor där regelverk gällande nyanlända ingår, framgår av insända dokument. Även utbildningskontoret har genomfört utbildningar för personal i samband med att det nya regelverket infördes och andelen nyanlända ökade. Dessa genomfördes i november och december år 2015, enligt insända uppgifter.

Lagstöd och allmänna råd

Kommuner ska fördela resurser till utbildningen inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov (2 kap. 8 a § skollagen) Huvudmannen ser till att skolenheterna har förutsättningar, till exempel i form av ekonomiska och personella resurser, för att leva upp till bestämmelserna om mottagande av nyanlända elever. I samband med resursfördelningen är det viktigt att huvudmannen tar hänsyn till behoven på de olika skolenheterna och eventuellt omfördelar resurserna. Ett betydelsefullt instrument för ökad likvärdighet i utbildningen är att elever ges stöd och stimulans samt att resurser fördelas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Ibland är det inte tillräckligt att omprioritera resurserna på skolenheterna. Då kan huvudmannen behöva skjuta till extra resurser. Det kan till exempel handla om att

2017-01-18

8 (17)

Dnr 400-2015:6586

skolenheterna får tillgång till lärare och övrig skolpersonal med adekvat kompetens så att elevens rätt till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet kan tillgodoses. Om sådan ansvarsfördelning saknas finns det risk att kvaliteten på mottagandet istället avgörs av enskilda personers insatser. Huvudmannen ser till att personalen vid skolenheterna ges möjligheter till kompetensutveckling och har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

Samverkar huvudmannen med externa aktörer för att säkra en god kvalitet på mottagandet av nyanlända elever?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens arbete med att samverka med externa aktörer för att säkra en god kvalitet på mottagandet av nyanlända elever är av god kvalitet och fungerar väl.

Av granskningen framgår att Linköpings kommun bedriver ett aktivt arbete för att nå ut med information till alla berörda om hur mottagandet i skolan går till. Det gäller såväl extern samverkan för att få eleverna in i skolsystemet som information till vårdnadshavare och elever i samband med mottagandet i skolväsendet. Av granskningen framgår vidare att Linköpings kommun har ett väl utvecklat arbete med att ta tillvara på den kompetens som finns och ge möjligheter till erfarenhetsutbyten och kollegialt lärande.

Samverkan med externa aktörer

Enligt representanter för förvaltningen och chefen för Adjunkten, är det känt inom kommunens övriga förvaltningar och Medborgarkontoret att det är genom Adjunkten som mottagandet av nyanlända elever sker. De nämner att de samverkar med externa aktörer som Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och HVB-hem för att se till att eleverna kommer till skolan. Om elever kontaktar skolorna direkt hänvisas de vidare till Adjunkten, menar chefen för Adjunkten.

Nämndrepresentanten uppger att samverkan med bildningsnämnden, och de sociala nämnderna är starkast när det gäller nyanlända elever. Det sker också samverkan med ideella organisationer och idrottsrörelser, uppger han.

Personal och rektorer vid de besökta skolenheterna berättar också hur de på eget initiativ samverkar med exempelvis Svenska kyrkan, Röda korset, ABF, Linköpings Universitet, Länsstyrelsen och Polisen i samband med exempelvis insamling av kläder, läxhjälp, föräldrautbildningar och integrationsprojekt. Skäggetorpsskolans rektor beskriver det som att huvudmannen inte styr samverkan men däremot går in med

2017-01-18

9 (17)

Dnr 400-2015:6586

resurser till det de vill stödja och på så vis ger skolenheterna förutsättningar att samverka med externa aktörer på olika sätt.

Information till vårdnadshavare och elever

När samordnaren vid Adjunkten får kännedom om att en nyanländ elev finns i kommunen kallar hon eleven och vårdnadshavare eller god man till ett inskrivningssamtal. Vid inskrivningssamtalet förmedlas information om hur mottagandet i skolan går till, vad Adjunkten är och att de inledande bedömningarna kommer genomföras och varför. De får också information om det fria skolvalet, rätten till modersmålsundervisning och studiehandledning, möjligheterna till skolskjuts och plats på fritidshem, uppger personal vid Adjunkten. Om eleven och vårdnadshavarna behöver information på något annat än de 14 språk som Adjunktens personal sammantaget har kompetens inom anlitas personal på från centrala modersmålsenheten eller i sista hand telefontolk, uppger de vidare.

Personal på Bäckskolan berättar att en i personalen är anställd som modersmåls lärare, studiehandledare och brobyggare – vars uppgift är att vara en länk mellan skola och hem. De uppger vidare att det är processtödjaren som i första skedet tar kontakt med elevens vårdnadshavare när eleven placerats på skolan. Processtödjaren träffar först eleven på Adjunkten och bokar sedan tid för välkomstsamtal med vårdnadshavare och elev på skolan. På välkomstsamtalet tar man upp skolans rutiner, pappersarbete, genomför en rundvandring och träffar lärarna i förberedelseklass. Skolans brobyggare deltar också, och om det behövs kompetens inom något annat språk anlitas tolk, uppger de vidare. Brobyggare eller tolk finns också med vid utvecklingssamtal, på föräldramöten och på de föräldrakurser som skolan anordnar, berättar de. Rektorn på Bäckskolan berättar också att samtliga föräldrar bjuds in till föräldraråd där han tillsammans med brobyggare går igenom grunderna för vad som gäller i skolan, bl.a. skollagen, och hur skolan fungerar.

Personal och rektor vid Skäggetorpsskolan beskriver ett liknande förfarande som vid Bäckskolan – processtödjaren träffar eleven på Adjunkten och kallar sedan vårdnadshavare och elev till ett introduktionsmöte där informationen förmedlas på ett språk som vårdnadshavarna förstår. Även vid Skäggetorpsskolan finns modersmåls lärare anställda som också har kontakter med vårdnadshavare och är med vid utvecklingssamtal och föräldramöten, uppger personalen. Det är en stor fördel att ha modersmåls lärare på plats på skolan hela tiden och det fungerar mycket bättre än när tolktjänst köps in eftersom modersmåls lärarna känner eleverna, menar personalen vidare.

Linköpings kommun anordnar föräldrautbildningar som finns översatta till olika språk, uppger förvaltningsrepresentanter, och modersmåls lärare har utbildats för att kunna hålla dem. Nämnden har avsatt medel för att utveckla utbildningarna, uppger

2017-01-18

10 (17)

Dnr 400-2015:6586

de vidare. Adjunkten ordnar utbildningar för de största språkgrupperna och skolorna får riktat stöd för att kunna anordna kurser. Både Bäckskolan och Skäggetorpsskolan erbjuder föräldrautbildningar som syftar till att öka föräldrarnas förståelse för svensk skola och stärka dem i föräldrarollen, framgår av intervjuer med personal och rektorer.

Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök var i stort sett alla nyanlända elever vid Linghamsskolan ensamkommande barn. Personal och rektor berättar att ett informationsmöte för gode män och representanter för boenden anordnats i samband med att eleverna började på skolan. Då informerades om ansvarsfördelning mellan skola, god man och boende i relation till skolan, exempelvis vem som meddelar frånvaro, vad som gäller vid besök hos socialtjänst, läkare eller Migrationsverket. Elevernas gode män har också fått praktisk information och tagit del av förberedelseklassens arbetsplan, uppger personal. Utvecklingssamtal hade ännu inte genomförts med de nyanlända eleverna vid tidpunkten för Skolinspektions besök, men det planerades enligt personal.

Erfarenhetsutbyten

Personal och rektorer vid samtliga skolor som Skolinspektionen besökt i samband med granskningen ger exempel på tillfällen där möjlighet till erfarenhetsutbyte ges. rektorerna på Bäckskolan och Skäggetorpsskolan uppger att de tar emot besökare från andra skolor för att visa hur de arbetar med nyanlända elever. Personal, rektor och biträdande rektor på Linghamsskolan berättar att processtödjare och biträdande rektor från Skäggetorpsskolan varit där och berättat om sina erfarenheter av arbete med nyanlända elever. De berättar också om utbyte med två andra skolor i kommunen som bland annat rör arbete med förberedelseklass.

Representanterna för förvaltningen beskriver ett system där erfarna skolor fungerar som faddrar för skolor som inte tidigare tagit emot nyanlända elever, och att skolor som befinner sig i liknande situationer avseende mottagandet av nyanlända elever delar erfarenheter med varandra på såväl personal- som rektorsnivå. Även Adjunkten är delaktiga erfarenhetsutbyten genom att ta emot studiebesök, själva delta i studiebesök och anordna träffar för de processtödjare som finns på skolorna, uppger Adjunktens chef och personal. Chefen för Adjunkten uppger att han deltar i ett nationellt nätverk med 12 kommuner som arbetar med mottagande av nyanlända elever.

Förvaltningsrepresentanter och rektorn på Skäggetorpsskolan berättar att de söker efter möjligheter till erfarenhetsutbyte för de skolor som har lång erfarenhet av mottagande av nyanlända elever såväl nationellt som internationellt för att ge möjlighet till vidare utveckling.

2017-01-18

11 (17)

Dnr 400-2015:6586

Lagstöd och allmänna råd

Hemkommunen behöver kontinuerligt föra en dialog med olika myndigheter, till exempel Migrationsverket och socialtjänsten. Det kan också vara värdefullt att föra dialog med olika organisationer som arbetar med nyanlända barn och ungdomar i kommunen. Det är även en fördel om information om kommunens skolorganisation och om vad som sker den första tiden i skolan finns översatt till de språk som nyanlända i kommunen behärskar. Barn och ungdomar samt deras vårdnadshavare behöver ges en överblick över vilka utbildningsvägar som finns i det svenska utbildningssystemet och vilka krav som finns för att få ta del av de olika utbildningarna. Att lärare och övrig skolpersonal ges möjligheter till erfarenhetsutbyten mellan skolor och kollegialt lärande är viktiga delar av kompetensutvecklingen. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

2. De inledande bedömningarnas genomförande och innehåll

Genomförs de inledande bedömningarna av elevernas kunskaper på ett sätt som gynnar deras vidare utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Linköpings kommuns arbete med att genomföra inledande bedömningar av nyanlända elevers kunskaper fungerar väl och är av god kvalitet.

De inledande bedömningarna enligt Skolverkets material steg 1 och 2 genomförs på Adjunkten inom två månader och även fördjupade ämneskartläggningar utifrån Skolverkets steg 3 eller Linköpings kommuns eget material genomförs på två av de besökta skolenheterna. De inledande bedömningarna genomförs av personal med relevant kompetens.

De inledande bedömningarnas genomförande

Enligt dokumentet "Rutin för de inledande bedömningarna av nyanlända elevers kunskaper på Mottagningsenheten Adjunkten" som Skolinspektionen tagit del av påbörjas den inledande bedömningen utifrån Skolverkets material steg 1 i samband med inskrivningssamtalet på Adjunkten och fortsätter under första veckan som eleven deltar i Adjunktens verksamhet. Ibland genomförs hela steg 1 i samband med inskrivningssamtalet, uppger personalen i intervjun. Steg 2 i litteracitet genomförs så snart som möjligt, men senast inom 1-4 veckor, och numeraciteten kartläggs inom 1-6 veckor, enligt rutinen. De som genomför steg 2 är anställda som koordinatörer för integration och har SvA-kompetens respektive matematikkompetens. Även språkstödjare eller tolk deltar. Bilden av det som beskrivs i rutinen stämmer med den beskrivning personal vid mottagningsenheten ger i intervjun.

2017-01-18

12 (17)

Dnr 400-2015:6586

Placering och fördjupad kartläggning

I samband med inskrivningssamtalet på Adjunkten får eleven en formell skolplacering och rektorn informeras, framgår av intervjuer med personal på Adjunkten, rektorerna på Bäcksolan och Skäggetorpsskolan, samt av insända dokument.

Under de maximalt åtta veckor som eleverna befinner sig på Adjunkten deltar eleverna i ämnes- och samhällsintroduktion som båda är en del av en fördjupad kartläggning av elevernas kunskaper och förmågor, framgår av insända dokument samt intervjuer med Adjunktens personal och chef. Ämnesintroduktionen är organiserad utifrån fyra teman – skola, familjen och hemmet, kropp och hälsa, samt omvärlden. Under de fyra temana introduceras eleverna för ämnen i skolan. Inom samhällsintroduktionen får eleverna göra studiebesök, utflykter och praktiska övningar. Både ämnesintroduktionen och samhällsintroduktionen är en del av de inledande bedömningarna och elevernas förmågor och samspel dokumenteras kontinuerligt. En hälsokartläggning genomförs också av skolsköterska, framgår av insänd dokumentation och intervju med personal vid Adjunkten.

Fördjupade ämneskartläggningar utifrån Skolverkets material steg 3 och Linköpings kommuns eget kartläggningsmaterial genomförs sedan av ämneslärare på respektive skolenhet, enligt insända dokument. Rektorer och personal på Bäcksolan och Skäggetorpsskolan uppger att de börjat genomföra bedömningar enligt steg 3 och att Linköpings kommuns eget kartläggningsmaterial också används. Personalen på Bäcksolan berättar också att modersmålsläraren genomför en ämneskartläggning på arabiska. På Skäggetorpsskolan genomförs också bedömningar av elevernas kunskaper i svenska vilket ligger till grund för placering i olika SvA-nivåer, uppger personalen. På Linghamsskolan genomförs inte steg 3, uppger personal och rektorn.

Lagstöd och allmänna råd

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Rektorn ansvarar för att bedömningar görs. En bedömning ska göras skyndsamt. För en nyanländ elev ska bedömningen göras i sådan tid att beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp kan fattas. (3 kap. 12 c-d §§ skollagen) Av Skolverkets föreskrifter om underlag för bedömning av nyanlända elevers kunskaper framgår att när en elevs kunskaper ska bedömas enligt 3 kap. 12 c § skollagen ska Skolverkets kartläggningsmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och steg 2 (diarienummer 2016:428) användas som underlag för bedömningen. I vilken omfattning kartläggningsmaterialet steg 1 och 2 ska användas bestäms utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov. (SKOLFS 2016:10) En inledande bedömning av den nyanlända elevens kunskaper är grunden för planeringen och genomförandet av den fortsatta utbildningen. För elever i grundskolan ska en inledande bedömning ske så snart som möjligt och senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet. Genom den inledande bedömningen ges nyanlända elever möjlighet att

2017-01-18

13 (17)

Dnr 400-2015:6586

visa styrkor och svagheter. För att den nyanlända eleven ska få en lämplig placering och undervisning under den tid som hans kunskaper inledningsvis bedöms behöver huvudmannen skapa förutsättningar för rektorerna vid skolenheterna. Rektorn har ett ansvar för att lärare och övrig personal känner till och följer rutinerna för den inledande bedömningen. I de fall kommuner väljer att organisera verksamheten centralt på en mottagningsenhet eller motsvarande är det fortfarande den nyanlända elevens ordinarie rektor som har ansvar för eleven, även under denna begränsade tid. Huvudmannen bör säkerställa att rektorn är delaktig i och tar del av den genomförda bedömningen. Rektorn har ett ansvar oavsett om undervisningen bedrivs fysiskt i skolans lokaler eller inte. Vem som är elevens rektor behöver vara tydligt för elev och vårdnadshavare. Det är inte möjligt att under den tid som den inledande bedömningen görs placera en nyanländ elev i en särskild undervisningsgrupp utan att rektorn har fattat ett beslut om särskilt stöd genom åtgärdsprogram. Det är önskvärt att bedömningen genomförs på elevens starkaste språk. Rektorn ansvarar för att ta reda på vilket, eller vilka, språk som är elevens starkaste. Det är en fördel om lärare med ämneskunskaper gör bedömningen, eftersom det ger bättre förutsättningar för adekvata bedömningar. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

3. De inledande bedömningarnas spridning och användning

Sker samverkan för att sprida information om elevens utbildnings- och stödbehov?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Linköpings kommuns arbete med att sprida information om elevens utbildnings- och stödbehov fungerar väl och är av god kvalitet.

Det finns tydliga och välfungerande rutiner för överlämning mellan Adjunkten och skolenheterna. Skolornas processtödjare och Adjunktens utvecklingsledare bidrar till att höja kvaliteten på arbetet genom att fungera som en länk mellan Adjunkten och skolenheterna.

Spridning av de inledande bedömningarnas resultat

När en elev ska börja på sin skola efter att bedömningarna på Adjunkten är genomförda skickas det skriftliga underlaget till skolan en vecka innan överlämningssamtalet äger rum, uppger personal vid Adjunkten. På Bäckskolan och Skäggetorpsskolan är det processtödjaren som tar emot resultatet av de inledande bedömningarna, deltar i överlämningssamtalet på Adjunkten och sprider resultatet vidare till berörda på skolenheterna, framgår av personal- och rektorsintervjuer. I de fall behov av ytterligare utredning uppmärksammas på Adjunkten får processtödjaren veta det och för informationen vidare till rektor och elevhälsan, uppger personal på Bäckskolan. På Skäggetorpsskolan finns en specialpedagog som arbetar särskilt med eleverna i förberedelseklass och har ett nära samarbete med processtödjarna och träffar eleverna direkt när de börjar på skolan, berättar personal. På så vis fångas elevens behov upp direkt.

2017-01-18

14 (17)

Dnr 400-2015:6586

På Linghamsskolan är det biträdande rektor som har processtödjaransvar och därmed är den som tar del av de inledande bedömningarna från Adjunkten och sedan informerar berörd personal om innehållet, uppger personal i intervjun. Rektorn på Bäcksolan uppger att behov av ytterligare utredning kring stödbehov ännu inte framkommit genom de inledande bedömningarna utan att det upptäckts senare av undervisande lärare och då kommer honom till del.

Överlämning till och från andra skolhuvudmän

Av dokumentet "Organisation av mottagande och placering av nyanlända elever i grundskolan (åk f-9) i Linköpings kommun" framgår att mottagandet följer tre olika spår beroende på elevens tidigare skolbakgrund. För elever som tidigare gått i svensk skola och inte har bedömningar med sig ingår kontakt med tidigare skola för inhämtning av bedömningar och journal från elevhälsan som en särskild punkt i mottagningsförfarandet. Personalen vid Adjunkten uppger också att så sker.

Personalen på Bäcksolan uppger att de använder en blankett för överlämning om en elev flyttar till en annan skola inom kommunen. De skickar också med kontaktuppgifter till processtödjaren med uppgift om att hon gärna träffas för ett möte. Överlämningsmöten då inledande bedömningar och annan information om eleven lämnats över har genomförts vid några tillfällen, berättar de.

Rektorn och biträdande rektor på Skäggetorpsskolan berättar att överflyttning av elever mellan kommunens skolor underlättats genom användning av ett gemensamt system där all information finns att tillgå elektroniskt. Elever som flyttar till andra kommuner vet ofta inte om var de ska i förväg, men eleverna informeras om att den nya skolan kan begära information, uppger de vidare.

Linghamsskolans rektor och biträdande rektor uppger att överlämning görs vid flytt till annan skola inom kommunen men att det inte fungerat så bra med kontakten vid det tillfälle en elev flyttade till en annan kommun. Elevens gode man fick då ta med sig det skriftliga underlaget från de inledande bedömningarna.

Lagstöd och allmänna råd

Huvudmannen bör ha rutinen för hur rektorn vid skolenheten är delaktig i och tar del av den inledande bedömningen. Oavsett om bedömningen sker vid en central mottagningsenhet eller motsvarande är det viktigt att informationen om eleven överförs från de lärare som genomför den inledande bedömningen till de som senare ska undervisa eleven. Vid övergångar behöver den avlämnande skolenheten ge relevant information till den mottagande skolenheten, som aktivt behöver ta emot och använda informationen. Annars finns risken att viktig information går förlorad. Även vid övergångar inom skolenheten behöver relevant information överföras. Väl

2017-01-18

15 (17)

Dnr 400-2015:6586

förankrade rutiner kan vara ett stöd för att överlämna så användbar information till den mottagande skolenheten som möjligt. Lärare och övrig skolpersonal kan uppmärksamma signaler om att en nyanländ elevs behov inte kan tillgodoses genom åtgärd för nyanlända elever, t.ex. förberedelseklass eller prioriterad timplan. Eleven kan då vara i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta ska då, precis som för alla elever, anmälas till rektorn som behöver se till att elevens behov av särskilt stöd utreds. Om det finns signaler om att en nyanländ elev kan tillhöra grundsärskolans eller specialskolans målgrupp behöver detta utredas. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

Används resultaten från de inledande bedömningarna i planeringen av elevernas utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens arbete med att säkra att resultaten från de inledande bedömningarna används i planeringen av elevernas utbildning är av lägre kvalitet.

Skolinspektionen gör den bedömningen eftersom granskningen visar att inte samtliga skolenheter använder de inledande bedömningarna som underlag för beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp.

Granskningen visar dock att de inledande bedömningarna används för att planera undervisningen, vilket bedöms vara ett arbete av god kvalitet.

Placering i årskurs och undervisningsgrupp

Personal och rektorn på Bäckskolan uppger att processtödjaren tillsammans med personal från Adjunkten diskuterar lämplig årskursplacering för eleven utifrån det som bedömningarna vid Adjunkten visat och att rektor sedan fattar beslut. Beslut om prioriterad timplan fattas för de elever som behöver det, uppger rektorn.

Rektorn och biträdande rektorn på Skäggetorpsskolan uppger att årskurs- och klassplacering börjar diskuteras redan under tiden eleven är på Adjunkten, och att beslut om placering fattas när bedömningarna är genomförda så att informationen från dem kan användas. Förberedelseklasserna på skolan är nivåindelade i fem olika grupper och de elever som behöver prioriterad timplan placeras i tre av de grupperna, berättar de.

Rektorn och biträdande rektorn vid Linghamsskolan uppger att de inte använder resultatet av de inledande bedömningarna som underlag för placering i årskurs och undervisningsgrupp. Alla nyanlända elever har hittills bara placerats i förberedelseklass och endast en elev har placering i årskurs och ordinarie undervisningsgrupp,

2017-01-18

16 (17)

Dnr 400-2015:6586

uppger de vidare. Rektorn uppger också att prioriterad timplan hittills inte har använts, men skulle det bli aktuellt skulle beslut om sådan fattas.

Planering av undervisning

Personal vid samtliga besökta skolor uppger att resultatet för de inledande bedömningarna används för att planera undervisningen och anpassa övergången från förberedelseklass till ordinarie undervisning.

Lagstöd och allmänna råd

En nyanländ elev ska placeras i den årskurs som är lämplig med hänsyn till elevens ålder, förkunskaper och personliga förhållanden. Resultatet av en bedömning enligt ska beaktas vid beslut samt vid planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden. (3 kap. 12 e-d §§ skollagen) Den bedömning av elevens kunskaper som inledningsvis har genomförts utgör ett underlag för hur den fortsatta undervisningen kan organiseras, planeras och genomföras. Lärarna måste anpassa all undervisning för att ge stöd och stimulans utifrån varje elevs förutsättningar och behov. Det är viktigt att rektorn har rutiner för hanteringen av underlag inför beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp. Inför rektorns beslut behöver lärare och övrig skolpersonal göra en sammantagen analys av allt befintligt underlag. Bedömningen ska göras i varje enskilt fall och elevens åsikt ska så långt som möjligt vägas in. Rektorn avgör hur undervisningen av nyanlända elever organiseras på lämpligaste sätt på skolenheten. Hen kan till exempel ha beslutat att en elev delvis ska få undervisning i en förberedelseklass. Vilket eller vilka ämnen, eller delar av ämnen, eleven följer med sin ordinarie undervisningsgrupp beslutar rektorn mot bakgrund av resultatet från den inledande bedömningen. Huvudmannen får besluta om ytterligare undervisningstid generellt för elever, utöver den garanterade undervisningstiden och eleverna är i så fall skyldiga att delta. Prioriterad timplan kan vara ett alternativ för de elever som skolan bedömer skulle gynnas av att under en begränsad tid få koncentrera sig särskilt på ämnet svenska som andraspråk. Den inledande och fortlöpande bedömningen av den nyanlända elevens kunskaper kan utgöra underlag för rektorns beslut om prioriterad timplan. (Ur Skolverkets Allmänna råd med kommentarer, Utbildning för nyanlända elever, 2016)

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 18 mars 2017 skriftligen redovisa till Skolinspektionen de åtgärder som har vidtagits och de åtgärder som planeras att vidtas för att för att förbättra det område som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområde.

Redovisningen bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter.

Därefter ska huvudmannen senast den 18 januari 2018 skriftligt redovisa till Skolinspektionen vidtagna åtgärder samt resultat av de vidtagna åtgärderna.

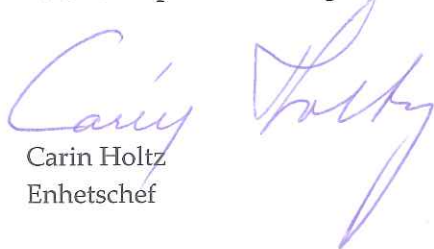
2017-01-18

17 (17)

Dnr 400-2015:6586

Redogörelser skickas per post till *Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping* eller per e-post till *skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se* med kopia till *sarah.vinterlycka@skolinspektionen.se*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2015:6586) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Carin Holtz
Enhetschef

Sarah Vinterlycka
Utredare/Föredragande